

УДК 364

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.110.25>

Петрова Н. О.

НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ РЕІНТЕГРАЦІЇ ОБОРОНЦІВ ТА ВЕТЕРАНІВ У ГРОМАДАХ: СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ВИМІРИ

У статті досліджено сучасні підходи до соціальної підтримки оборонців і ветеранів у процесі їх реінтеграції в громадах. Проаналізовано наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів щодо комплексного характеру реінтеграційних процесів, зокрема, значення психологічної, соціальної та державної підтримки. Досліджено нормативно-правове забезпечення реінтеграційних заходів в Україні, а також роль органів державної влади, місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у їх реалізації. Особливу увагу приділено соціальній роботі як системному інструменту підтримки, що поєднує традиційні підходи із сучасними цифровими технологіями та можливостями медіапростору. Проаналізовано вплив засобів масової інформації на формування сприйняття оборонців та ветеранів суспільством, зокрема, що стосується проблеми поширення стереотипів та необхідності розвитку відповідального поширення інформації та здійснення комунікації. Висвітлено значення ветеранських хабів як інноваційного інструменту соціальної підтримки, що сприяє зменшенню соціальної ізоляції, активізації громадської участі та самореалізації ветеранів. Дійшли висновку, що ефективна реінтеграція оборонців і ветеранів потребує комплексного, міждисциплінарного підходу, який поєднує соціальну роботу, належне організаційно-правове забезпечення, цифровізацію та активну участь громади. Звернуто увагу та підкреслено значення запровадження єдиної інформаційної системи соціальної сфери для прозорого та ефективного надання соціальних послуг та адміністрування означеної сфери. Обґрунтовано необхідність формування безбар'єрної системи соціальної підтримки, спрямованої на усунення бюрократизації, що сприятиме підвищенню якості життя, подоланню соціальних бар'єрів та забезпеченню повноцінної інтеграції оборонців та ветеранів у цивільне середовище.

Ключові слова: соціальна робота, соціальна підтримка, соціальні послуги, ментальне благополуччя, ветеранський хаб, реінтеграція, соціальна робота в громадах, цифровізація.

Тривалий вплив стресогенних чинників, втрата психологічної опори чинять вкрай деструктивний вплив на ментальне здоров'я учасників бойових дій. Укорінення руйнівних психологічних навичок та незадоволення ключових психологічних потреб призводять до серйозних порушень соціального самопозиціонування оборонців та ветеранів, що мають довготривалі наслідки. Роль громади, в цілому суспільства, від органів місцевої публічної влади – до засобів масової інформації, що консолідується для надання різного виду підтримки оборонцям та ветеранам, має стати визначальним важелем у досягненні їх гармонійної реінтеграції.

Стратегії соціальної роботи передбачають низку заходів, спрямованих на оптимізацію психологічного стану, укріплення життєвих переконань, цінностей та орієнтирів, успішне повернення до суспільної життєдіяльності та безперервне особистісне самовдосконалення. Постає необхідність удосконалення підходів до ролі, функцій та напрямків соціальної підтримки оборонців, ветеранів в умовах сучасних викликів в громаді. Саме тому, насамперед, слід звернути увагу на комплексний підхід до різноаспектних напрямків соціальної підтримки, що полягає в системному аналізі проблем оборонців та ветеранів, швидкому їх вирішенню, залучивши всі складники громадянського суспільства: медіа, громадські благодійні організації, асоціації тощо. А також максимально використати різні ресурси – від грантів громадських організацій та органів публічної влади до цифровізованих інструментів, що допомагають швидко організувати рідного виду адресну соціальну допомогу та послуги, проте наразі не достатньо є розвинутими в Україні.

Проблематика соціальної підтримки оборонців та ветеранів входить до кола наукових інтересів окремих сучасних авторів та набули особливої значущості в часі тривалої війни в Україні. Так, К. Ніжейко, К. Ковалівська звертають увагу на необхідність комплексного підходу до реінтеграції, що полягає в наданні психологічної підтримки, фізичної реабілітації та державної допомоги, що може значно поліпшити процес адаптації ветеранів [1]. Г. Чепурко, А. Соболев стратегії подолання наслідків війни вбачають в комплексі напрямків: просвітництві; діагностиці, консультуванні та профілактиці; стратегії реалізації спеціальних програм, що полягають в об'єднанні зусиль різних відомств та громадських і волонтерських організацій [2]. Учені Р. Адамс (R. Adams) та ін. [3], Р. Рендлс та А. Фіннеган (R. Randles, A. Finnegan) [4] вивчають можливості адаптації військовослужбовців з травматичним досвідом. Актуальність соціальних комунікацій в системі підтримки населення та, зокрема, військовослужбовців досліджують О. Корольчук та ін., які акцентують увагу на необхідності створення системи психосоціальної підтримки та сприяння психосоціальному відновленню, створення реабілітаційних центрів в межах вирішення питань державного регулювання психосоціальної підтримки [5]. Водночас О. Столярик, Т. Семігіна [6] дослідили практичні розробки з питань впливу соціальних практик підтримки різних видів рівнів та етапів на психічний стан ветеранів/-нок та членів їхніх сімей. В. Паращук (V. Parashchuk), здійснюючи оцінку державної політики щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, виявив значні проблеми у реалізації програм допомоги, що полягають, серед іншого, у бюрократичні перепонах, недостатньому фінансуванні та відсутності координації між різними рівнями влади [7]. Водночас проблема пошуку дієвих безбар'єрних концепцій соціальної підтримки оборонців

та ветеранів на рівні громад, осмислення її ролі як джерела сенсів і цінностей для їх життєстійкості залишається маловивченою.

Метою дослідження є аналіз практичного потенціалу соціальної роботи у формуванні багатовекторності реінтеграції та особистісного зростання оборонців та ветеранів, що зазнали впливу прямих бойових дій, а також встановлення напрямів соціальної роботи, організаційно-правового забезпечення її реалізації за допомогою цифрових інструментів.

Процес реінтеграції оборонців та ветеранів ускладнюється тривалим впливом на фізичне та ментальне здоров'я різноманітних деструктивних чинників війни – реальних бойових дій, пережитих травм та втрат посттравматичного стресового розладу. Окрім цього, відповідно до результатів дослідження, проведеного у вересні-грудні 2025 року аналітичним відділом Українського ветеранського фонду Міністерства у справах ветеранів, на думку ветеранів, існують негативні явища, які можуть з високою ймовірністю виникнути у їхньому житті після повернення з війни: «психоемоційна нестабільність (85%), зловживання алкоголем чи наркотиками (79%), нерозуміння суспільства (75%), проблеми з фізичним здоров'ям та труднощі з отриманням медичної допомоги (74%), відсутність роботи (73%), відсутність інклюзивного простору та адаптованого робочого місця для осіб з інвалідністю (72%), конфлікти у сім'ї, родині (71%)» [8, с. 10], що є значним бар'єром при поверненні до цивільного життя. Тож, вчасно надана стійка безбар'єрна соціальна підтримка, що не супроводжується додатковими бюрократичними бар'єрами, які зумовлені складністю звернення за допомогою, може мати додатковий позитивний вплив, як базове доповнення до традиційних психологічних практик. Зважаючи на це, системна соціальна робота в громадах стає необхідним компонентом процесу реінтеграції оборонців та ветеранів.

Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 296 Про затвердження Порядку проведення відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, для осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, до яких відносяться і оборонці, застосовуються реінтеграційні заходи – комплекс заходів, спрямований на відновлення та повернення до повноцінної діяльності звільнених оборонців України після їх перебування в ізоляції, що передбачає надання медичної та психологічної допомоги звільненим особам в центрах реінтеграції [9]. Такі заходи є важливими на шляху адаптації та відновлення. В центрах реінтеграції забезпечується тісна взаємодія між фахівцями, проводяться реінтеграційні заходи та постізоляційний супровід, надається медична, реабілітаційна та психологічна допомога. При чому, центри реінтеграції співпрацюють з питань обмеження життєдіяльності та реабілітації з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, органами соціального захисту населення, експертними командами з оцінювання повсякденного функціонування особи та лікарсько-консультативними комісіями, надавачами соціальних послуг, громадськими об'єднаннями фахівців з реабілітації, уповноваженими органами професійного самоврядування [9]. Таким чином, реінтеграція оборонців відбувається в тісній взаємодії з широким колом суб'єктів, включаючи тих, які функціонують на рівні громад. Адже тривале відокремлення людини від сприятливого соціального оточення зумовлює формування почуття соціальної ізоляції, втрати зв'язку, страху перед невизначеністю. Надзвичайно важливим в цьому контексті вбачається впровадження проєктів із забезпечення стійкості психічного здоров'я.

Соціальна робота на сьогодні полягає в багатовекторних та різноаспектних напрямках як на загальнодержавному рівні, так і особливо на рівні громад, що є невід'ємною складовою системи підтримки оборонців та ветеранів і на сьогодні виходить за межі традиційних підходів, активно використовуючи потенціал медіа. Зокрема, у жовтні 2025 року у Києві відбувся 10-й Donbas Media Forum – впливова щорічна платформа для професійної спільноти України. Особлива увага була акцентована на потенціалі медіапростору в контексті соціальної підтримки українців із осмислення досвіду війни, укріплення національної стійкості. Роль медіа є важливою, насамперед у роз'ясненні та поширенні інформації щодо можливості отримання різних видів соціальної підтримки оборонцями та ветеранами. Однією з ключових подій форуму стала панельна дискусія «Ветерани і ветеранки в медіа: відповідальна журналістика та коректна комунікація», що була присвячена важливій темі сьогодення – як медіа можуть формувати у суспільстві гідне та сучасне сприйняття ветеранів і ветеранок не лише як учасників війни, а й як активних громадян і лідерів змін України [10]. У межах заходу було актуалізовано питання створення цільових осередків соціальної підтримки. Наразі кількість ветеранів усіх категорій в Україні зросла «з 670 458 у січні 2022 до 1 360 483 у серпні 2024» [11]. Ветеранські хаби, що позиціонуються цільовим соціальним простором, створеним для зменшення соціальної ізоляції ветеранів, стимулюють їх реінтеграцію, сприяють розвитку та самореалізації. Створення таких просторів в Україні не є новою та була апробована ще у 2014 р. Перший повноцінний ветеранський хаб було відкрито в Києві у 2018 році. VeteranHub асимілює в собі функціонал адміністративного центру соціально-психологічної та правової підтримки із можливостями освітньої платформи, що слугує відправною точкою для проведення цільових заходів для ветеранів, їхніх родин, а також суспільства загалом. У 2021 р. команда Ветеран Хабу започаткувала програму «ПЛЮС ПЛЮС ++», у рамках якої в партнерстві з іншими стейкхолдерами та організаціями відкриваються ветеранські простори по всій Україні [11]. Простір ветеранських хабів

потребує промоції, аби про нього дізналася цільова аудиторія, тому присутність простору в локальному медійному полі має бути сталою.

Як свідчать результати дослідження «Образ ветеранів в українському суспільстві», проведеного Українським ветеранським фондом [12], суспільство по-різному оцінює ефективність програм підтримки ветеранів – саме ініціативам типу VeteranHub, а не безпосередньо державним програмам надається перевага (рис. 1, рис. 2).

Слід зазначити, від того, як діяльність ветеранських хабів висвітлюються в засобах масової інформації, залежить рівень підтримки зі сторони громадськості, формування громадської думки та реагування в суспільстві. При цьому підходи до висвітлення інформації можуть суттєво відрізнятися залежно від типу медіа, його цільової аудиторії, географічного розташування та низки інших чинників. У матеріалі «Стигматизація ветеранів і ветеранок: ситуація в Україні та досвід США» зафіксовано, що окремі медіа навмисно акцентують увагу на тому, що у фокусі – ветеран, щоб підвищити рейтинги видання [13]. Такий стан речей зумовлює перенесення образу героя конкретного контенту, можливо з особливими обставинами, на всіх ветеранів, що часто сприяє усталенню негативного образу та відповідного суспільного ставлення, що в свою чергу призводить до стереотипізації, відокремлення через страх [13]. Так, одним з ключових векторів реінтеграції є руйнування стереотипів щодо цієї категорії населення. Таким чином, незважаючи на зростання присутності тематики ветеранів у медіа, реального розуміння населенням їх проблем та потреб поки що не було досягнуто. Окрім цього серед опитуваних було відмічено, що наразі досить складно отримати інформацію про ветеранську політику, наявні можливості для ветеранів і ветеранок, особливо в умовах проживання у селі чи невеликому місті [13]. Саме у цьому контексті подальший розвиток цільових фоторепортажів та інтерв'ювання вбачається особливо перспективним та соціально значущим. У форматі інтерв'ювання журналісти часто висвітлюють зовнішні перешкоди для реінтеграції та адаптації ветеранів, які широко пов'язані з суспільним прийняттям, проте є непомітними на перший погляд [14]. Зокрема, «з перших уст» оборонців

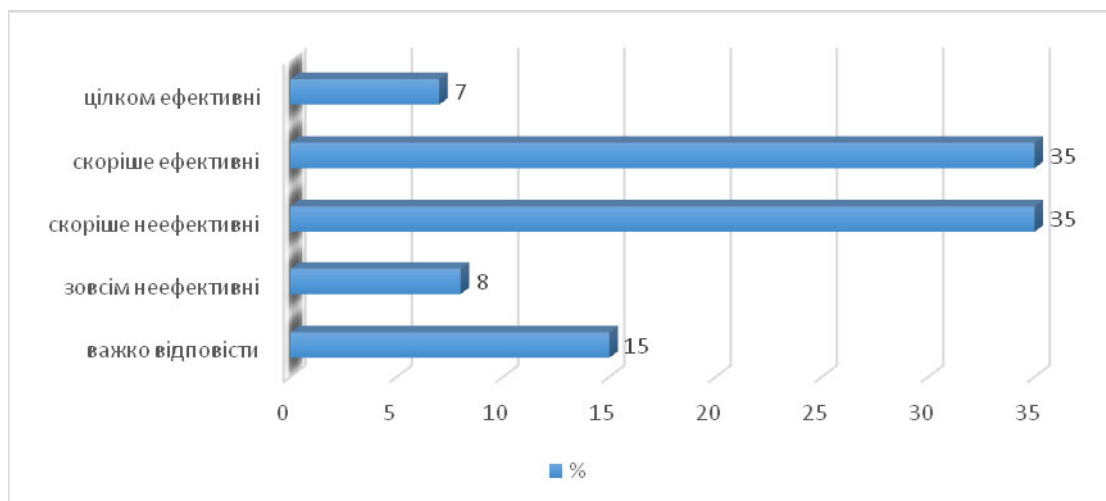

Рис. 1. Результати оцінювання ефективності державних програм підтримки ветеранів, % респондентів Джерело – [12]

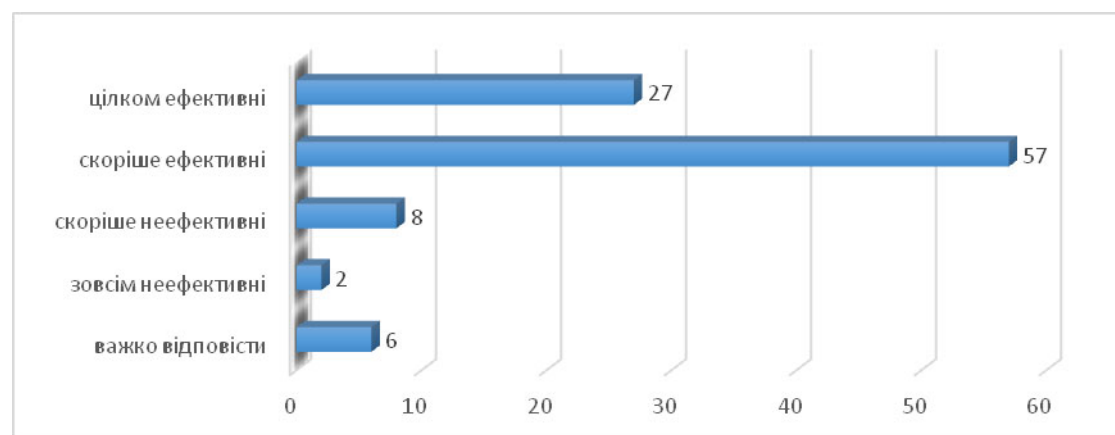

Рис. 2. Результати оцінювання ефективності програм підтримки ветеранів неурядових організацій (громадські організації, благодійні фонди, волонтерські об'єднання), % респондентів Джерело – [12]

та ветеранів громадськість дізнається про критичний вплив стереотипу щодо обов'язкової присутності у колишніх військовослужбовців психологічних проблем і посттравматичного стресового розладу, що знижує їх здатність ефективно працювати та взаємодіяти у колективі. Така упередженість серед роботодавців призводить до дискримінації при працевлаштуванні. І це вбачається важливою частиною соціальної роботи в напрямку реінтеграції військовослужбовців, адже працювати необхідно не лише з оборонцями та ветеранами, а й з суспільством. Тому, засобам масової інформації необхідно уважно та делікатно підходити до висвітлення чутливих тем.

З іншого боку, висвітлення діяльності в медіапросторі ветеранських хабів, можливості отримати соціальну підтримку з різних джерел в громаді, допоможе ефективніше здійснювати заходи соціальної роботи, удосконалив систему надання соціальних послуг в громаді, тим самим дозволить залучити більше суспільної уваги до проблеми реінтеграції, що має вирішальне значення для підвищення рівня зайнятості серед українських ветеранів та забезпечення визнання та використання їхніх унікальних навичок, таких як лідерство, вирішення проблем та стійкість, у цивільних професіях.

Активізація соціальної реінтеграції також неможлива без застосування цифрових інструментів соціальної підтримки, про що якраз необхідно висвітлювати в медіа та на різних інформаційних майданчиках. Слід зазначити про Закон України «Про Єдину інформаційну систему соціальної сфери» від 18 вересня 2025 року № 4607-IX, набуття чинності якого відбудеться через шість місяців з дня його опублікування. В даному нормативно-правовому акті визначається, що Єдину інформаційну систему соціальної сфери створено з метою забезпечення цілісної автоматизації процесів шляхом об'єднання та оптимізації діючих електронних інформаційних ресурсів соціальної сфери, що спрямовано на забезпечення прозорості соціальної сфери, цифровізацію соціальної підтримки та підвищення рівня її доступності для осіб, які її потребують. Єдина інформаційна система соціальної сфери включає в себе та взаємодіє з різними реєстрами, зокрема, такими як Єдиний державний реєстр ветеранів війни, Електронна система охорони здоров'я, Єдиний державний вебпортал електронних послуг, реєстри територіальних громад та інші реєстри. Соціальний реєстр ведеться з метою централізованого накопичення інформації та ведення єдиного обліку заявників, осіб, у яких встановлено право на отримання соціальної підтримки, та її отримувачів усіх видів підтримки [15]. За словами голови підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету А. Остапенка «серед основних напрямків цифровізації необхідно виділити такі: функціонування єдиного державного реєстру ветеранів війни; цифрові платформи для надання послуг; електронна медична документація; мобільні додатки та чат-боти; освітні та соціальні цифрові проекти» [16].

Таким чином, напрями соціальної роботи на рівні громад повинно передбачати комплекс систематичних заходів, що спрямовані на забезпечення ефективної та успішної реінтеграції оборонців та ветеранів, а також консолідацію зусиль усіх складників громадянського суспільства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Одним із пріоритетів функціонування системи підтримки оборонців та ветеранів має стати їх соціальна реінтеграція, що базується на комплексі систематичних заходів, із залученням всіх складників громадянського суспільства, зокрема, засобів масової інформації, громадських організацій, з одного боку та органів публічної влади – з іншого. Досягнення цієї мети потребує об'ємної соціальної роботи для ефективного подолання упередженості в суспільстві щодо цієї категорії населення, розширення можливостей для особистісного розвитку оборонців та ветеранів, формування стійкої системи соціальної підтримки із застосуванням інструментів цифровізації задля подолання бюрократичних бар'єрів, забезпечення швидкого та прозорого доступу до можливостей отримання соціальної підтримки.

Важлива роль в процесі реінтеграції також повинна відводиться хамам соціальної підтримки ветеранів та розвитку служб супроводу в межах надання соціальних послуг на рівні громад для ветеранів та оборонців, що формують єдиний простір соціальної безпеки та являються одним з головних інструментів комплексної реінтеграції. Необхідним вбачається також розвиток публічної свідомості щодо потенційних проблем соціалізації ветеранів, що сприятиме мінімізації стигматизації та забезпеченню необхідної підтримки. Перспективні дослідження необхідно спрямовувати на формування комплексних стратегій практичної підтримки оборонців та ветеранів у громадах, а також правовому та організаційному забезпеченню в контексті поєднання соціологічних та психологічних аспектів із активним залученням та застосуванням цифрових інструментів соціальної підтримки, що сприятиме прозорості та безбар'єрності надання соціальної допомоги та забезпечить ефективну реінтеграцію.

Використана література:

1. Ніжейко К., Ковалівська К. Реінтеграція ветеранів у громадянське життя: міжнародний досвід та особливості в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. №67. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-161>
2. Чепурко Г., Соколов А. Ментальне здоров'я українців: виклики воєнного часу. *Collection of scientific papers «ЛОГОС»* (May 26, 2023; Boston, USA). 2023. Pp. 179–182. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-26.05.2023.048>
3. Adams R. E., Hu Y., Figley C. R., Orosevich T. G., Hoffman S. N., Kirchner H. L., & Boscarino J. A. Risk and protective factors associated with mental health among female military veterans: results from the veterans' health study. *BMC women's health*. 2021. 21. 1–10. URL: <https://doi.org/10.1186/s12905-021-01181-z>
4. Randles R., Finnegan A. Veteran help-seeking behaviour for mental health issues: a systematic review. *BMJ Mil Health*. 2022. №168(1). Pp. 99–104. URL: <https://militaryhealth.bmj.com/content/168/1/99.abstract>

5. Korolchuk O., Zyma I., Khrapatyi S., Vikhliaiev M., Zavalko K. Current issues of state regulation of psycho-social support in the conditions of war in Ukraine. *Neuropsychiatry & Neuropsychology*. 2023. №18(1-2). Pp. 76–84. URL: <https://doi.org/10.5114/nan.2023.129075>
6. Столярчук О., Семігіна Т. Повернення з війни: психосоціальна підтримка ветеранів та членів їхніх сімей. *Соціальна робота та освіта*. 2023. 10 (1). С. 63–77. URL: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.1.6>
7. Parashchuk V. Features of social status and processes of reintegration of internally displaced persons in Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war. *Scientific Notes Series Law*. 2024. №1(16). URL: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-62-67>
8. Портрет ветерана 2025. Мінветеранів. Дослідження вересень-грудень 2025. *Український ветеранський фонд*. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/Portret-veterana-2025.pdf>
9. Порядок проведення відновлювальних (постізоляційних, реінтеграційних) заходів, заходів з адаптації, підтримки (супроводу) осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 березня 2024 р. № 296. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2024-%D0%BF#Text>
10. Міністерство у справах ветеранів України. Повага, гідність, правдивість: нові стандарти висвітлення ветеранської тематики на Donbas Media Forum 2025. URL: <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/povaga-gidnist-pravdivist-novi-standarti-visvitleniya-veteranskoj-tematiki-na-donbas-media-forum-2025>
11. VeteranHub. Як залучити аудиторію до ветеранського простору. URL: <https://veteranhub.com.ua/yak-zaluchyty-audytoriiu-do-veteransko-ho-prostoru/>
12. Образ ветеранів в українському суспільстві. Дослідження. *Український ветеранський фонд*. 2025. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2026/01/Inmind-Veterans-2025-v4.pdf>
13. Стигматизація ветеранів і ветеранок: ситуація в Україні та досвід США. Дослідження. *Український ветеранський фонд*, 2025. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2025/04/Styhmazyzatsiia-veteraniv-i-veteranok.pdf>
14. Храбан Т. Є., Самойленко К. О. Висвітлення образів військовослужбовців в українських медіа в період російсько-української війни. *Український соціум*. 2023. Т. 2. №. 85. С. 145–167. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2023.02.145>
15. Про Єдину інформаційну систему соціальної сфери: Закон України від 18 вересня 2025 року № 4607-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4607-20#Text>
16. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. Цифровізація ветеранської політики. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/261368.html

References:

1. Nizheiko K., Kovalivska, K. (2024). Reintegratsiia veteraniv u hromadianske zhyttia: mizhnarodnyi dosvid ta osoblyvosti v Ukraini [Reintegration of veterans into civil life: international experience and specifics in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-161> [in Ukrainian].
2. Chepurko H., Soboliev A. (2023). Mentalne zdorov'ia ukrainciv: vyklyky voiennoho chasu [Mental health of Ukrainians: challenges of wartime]. *Collection of scientific papers «ЛЮГОС»*, (May 26, 2023; Boston, USA), 179–182. <https://doi.org/10.36074/logos-26.05.2023.048> [in Ukrainian]
3. Adams R. E., Hu Y., Figley C. R., Urosevich T. G., Hoffman S. N., Kirchner H. L., Boscarino J. A. (2021). Risk and protective factors associated with mental health among female military veterans: results from the veterans' health study. *BMC women's health*. 21. 1–10. <https://doi.org/10.1186/s12905-021-01181-z>
4. Randles R., Finnegan A. (2022). Veteran help-seeking behaviour for mental health issues: a systematic review. *BMJ Mil Health*. №168(1). Pp. 99–104. URL: <https://militaryhealth.bmj.com/content/168/1/99.abstract>
5. Korolchuk O., Zyma I., Khrapatyi S., Vikhliaiev M., Zavalko K. (2023). Current issues of state regulation of psycho-social support in the conditions of war in Ukraine. *Neuropsychiatry & Neuropsychology*. 18(1-2), 76–84. <https://doi.org/10.5114/nan.2023.129075>.
6. Stoliaryk O., Semigina, T. (2023). Povernennia z viiny: psykosotsialna pidtrymka veteraniv ta chleniv yikhnikh simei. *Sotsialna robota ta osvita*. [Coming back from war: Psychosocial support for veterans and their family members. *Social Work and Education*], 10(1), 63–77. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.1.6> [in Ukrainian].
7. Parashchuk V. (2024). Features of social status and processes of reintegration of internally displaced persons in Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war. *Scientific Notes Series Law*, 1(16). <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-62-67>
8. Portret veterana 2025. Minveteraniv. Doslidzhennia veresen-hruden 2025. *Ukrainskyi veteranskyi fond*. [Portrait of a Veteran 2025. Ministry of Veterans Affairs. Research September-December 2025. *Ukrainian Veterans Fund*]. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/Portret-veterana-2025.pdf> [in Ukrainian].
9. Poriadok provedennia vidnovliuvalnykh (postizoliatsiinykh, reintegratsiinykh) zakhodiv, zakhodiv z adaptatsii, pidtrymky (suprovodu) osib, stosovno yakykh vstanovleno fakt pozbavlennia osobystoi svobody vnaslidok zbroinoi ahresii proty Ukrainy, pislia yikh zvilnennia: Postanovka Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 bereznia 2024 r. № 296. [Procedure for conducting restorative (post-isolation, reintegration) measures, adaptation measures, support (accompaniment) of persons in respect of whom the fact of deprivation of personal liberty as a result of armed aggression against Ukraine has been established, after their release: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 15, 2024. № 296] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2024-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
10. Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Povaha, hidnist, pravdyvist: novi standarty vysvitlennia veteranskoj tematyky na Donbas Media Forum 2025. [Ministry of Veterans Affairs of Ukraine. Respect, Dignity, Truthfulness: New Standards for Coverage of Veterans' Issues at Donbas Media Forum 2025] URL: <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/povaga-gidnist-pravdivist-novi-standarti-visvitleniya-veteranskoj-tematiki-na-donbas-media-forum-2025> [in Ukrainian].
11. VeteranHub. Yak zaluchyty audytoriiu do veteransko-ho prostoru. [How to attract an audience to the veteran space]. URL: <https://veteranhub.com.ua/yak-zaluchyty-audytoriiu-do-veteransko-ho-prostoru/> [in Ukrainian].
12. Образ ветеранів в українському суспільстві. Дослідження. *Український ветеранський фонд*. 2025. [The Image of Veterans in Ukrainian Society. Research. *Ukrainian Veterans Fund*. 2025]. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2026/01/Inmind-Veterans-2025-v4.pdf> [in Ukrainian]

13. Styhmatyzatsiia veteraniv i veteranok: sytuatsiia v Ukraini ta dosvid SShA. Doslidzhennia. *Ukrainskyi veteranskyi fond*, 2025. [Stigmatization of Veterans: Situation in Ukraine and Experience in the United States. Research. *Ukrainian Veterans Fund*, 2025]. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2025/04/Styhmatyzatsiia-veteraniv-i-veteranok.pdf> [in Ukrainian]
14. Khraban T. Ye., Samoilenko K. O. (2023). Vysvitlennia obraziv viiskovosluzhbovyts v ukrainskykh media v period rosiisko-ukrainskoi viiny [Coverage of images of female military personnel in the Ukrainian media during the Russian-Ukrainian war]. *Ukrainskyi sotsium*, 2(85), 145–167. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2023.02.145> [in Ukrainian]
15. Pro Yedynu informatsiinu systemu sotsialnoi sfery: Zakon Ukrainy vid 18 veresnia 2025 roku № 4607-IX. [On the Unified Information System of the Social Sphere: Law of Ukraine No. 4607-IX of September 18, 2025]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4607-20#Text> [in Ukrainian]
16. Pres-sluzhba Aparatu Verkhovnoi Rady Ukrainy. Tsyfrovizatsiia veteranskoi polityky. [Press Service of the Verkhovna Rada of Ukraine. Digitalization of Veterans' Policy]. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/261368.html [in Ukrainian]

N. Petrova. Directions of social work in the process of reintegration of defenders and veterans in communities: sociological, organizational and legal dimensions

The article examines modern approaches to social support for defenders and veterans in the process of their reintegration into communities. The scientific works of domestic and foreign authors on the complex nature of reintegration processes are analysed, in particular, the importance of psychological, social and state support. The regulatory and legal support for reintegration measures in Ukraine is studied, as well as the role of state authorities, local governments and civil society institutions in their implementation. Particular attention is paid to social work as a systemic support tool that combines traditional approaches with modern digital technologies and the capabilities of the media space. The influence of the media on the formation of the perception of defenders and veterans by society is analysed, in particular, with regard to the problem of the spread of stereotypes and the need to develop responsible dissemination of information and communication. The importance of veteran hubs as an innovative tool of social support, which contributes to reducing social isolation, activating public participation and self-realization of veterans, is highlighted. It was concluded that the effective reintegration of defenders and veterans requires a comprehensive, interdisciplinary approach that combines social work, proper organizational and legal support, digitalization and active participation of the community. Attention is drawn to and the importance of introducing a unified information system of the social sphere for the transparent and effective provision of social services and administration of the specified sphere is emphasized. The need to form a barrier-free system of social support aimed at eliminating bureaucratization is substantiated, which will contribute to improving the quality of life, overcoming social barriers and ensuring the full integration of defenders and veterans into the civilian environment is justified.

Key words: social work, social support, social services, mental well-being, veteran hub, reintegration, social work in communities, digitalization.

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 21.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0